

Kinder Torah[®]

Parashas Va'eira

The King's Heart

"Menachem, did you hear the news?"

"Good or bad?"

"Famine, disease, plague, death, blight, and terrible destruction."

"Oy vey, Efraim. That sounds awful. When and where did all of this happen?"

"Three thousand years ago in Mitzrayim."

"Efraim, you have a good sense of humor. I always appreciate your jokes. For a minute, you really had me worried. Now that you brought up the subject, I would like to share with you something that I learned today about the plagues in Mitzrayim."

"Wonderful."

"Try to imagine the plague of *tsefardeah* (frogs). They were everywhere, in the homes, in the ovens, even in people's stomachs. The noise from their croaking was deafening. Pharaoh, the King of Mitzrayim, in all of his splendor, is sitting on his throne in his royal garments, surrounded by his officers. He opens his mouth to speak, but you cannot hear his voice. It is drowned out by the croaking of the frogs in his stomach. Can you imagine anything more disgraceful than that?"

"It was very humiliating."

"Pharaoh calls to Moshe and Aharon and asks them to pray to Hashem to remove the frogs from him and from Mitzrayim. Then he will send out the nation to worship Hashem."

"Great."

"Moshe and Aharon did their part, but Pharaoh did not keep his half of the deal."

"Why?"

"Because Hashem hardened Pharaoh's heart. Over and over again, after each plague, Hashem hardened Pharaoh's heart."

"And the entire nation of Mitzrayim was destroyed."

"Exactly. Shlomo HaMelech wrote in Mishlei (21:1) 'The heart of the King is in Hashem's hand'. The king cannot just think about himself. His decisions affect all of the people. Hashem controls his heart to make the choices that are right for the entire nation. Therefore, Hashem hardened Pharaoh's heart."

"But Pharaoh's decisions allowed Mitzrayim to be destroyed."

"Our sages give several reasons for that. One thing is for sure. It was the will of Hashem based on the deeds of the Mitzrim."

"Menachem, is this still true today?"

"Yes."

"How comforting."

"In what way, Efraim?"

"These are times when the Jewish people are in great danger. It appears that our fate is in the hands of a few world lead-

ers. Now we know that their hearts are in Hashem's hands. They are really being controlled by Him."

"Right, Efraim, but He still wants something from us."

"What, Menachem?"

"The true service to Him that has saved the Jewish people from disaster time and time again. *Tefillah* (prayer), *teshuva* (correcting our mistakes), strengthening our Torah learning, strengthening our mitzvah performance, and giving more *tzedaka* (charity). This is what our Torah leaders are calling for."

Kinderlach . . .

Let us do our part to help our people. Let us do things the right way and try to avoid something terrible. When you daven, open your heart to Hashem and ask for His mercy. Try to do a new mitzvah today, one that you have not done before. Put a little more effort into your learning, and a little more of your allowance into the tzedaka box. Who knows? Your mitzvah may be the one to tip the scales, and soften the king's heart.

Shema Yisrael

The *Eser Makkos* (Ten Plagues). A time of terrible suffering for the Mitzrim. They were punished *middah kineged middah* (measure for measure) for the atrocities that they committed to Am Yisrael. The Jewish people, on the other hand, had reasons to be happy. The slavery was finally over, and their oppressors were getting what they deserved. They also became wealthy by selling water during *makkat dam* (the plague of blood), and by locating the valuables of the Mitzrim during *makkat choshech* (the plague of darkness). These were obvious reasons for Hashem to afflict Mitzrayim. However, there were deeper meanings to these plagues.

The Haggadah states that Rebbe Yehuda arranged the makkos into groups that formed words: "*Datsach*," "*adash*," "*b'achav*." These words are acronyms formed from the first letters of each *makko*. The *makkos* are arranged in order of their occurrence, and grouped into

sets of three, three, and four. Each set of *makkos* came to teach the Mitzrim and Am Yisrael a unique lesson. "*Datsach*": *dam* (blood), *tsefardeah* (frogs), and *kinim* (lice) proved the existence of Hashem. *Dam* overturned the notion that the river was a god by turning it into blood, thereby killing it and everything in it. The *tsefardeah* sanctified Hashem's name by jumping into fiery ovens, something that a regular frog would never do. Even Pharaoh's wizards admitted that the plague of *kinim* was "Hashem's finger". These three *makkos* proved beyond the shadow of a doubt that Hashem's existence could not be denied.

"Adash" demonstrated Hashem's rule over the world in the form of *Hashgacha Pratis* (private supervision) over each individual. The plagues of *arov* (wild animals), *dever* (cattle disease), and *shechin* (boils) affected only the Mitzrim, their livestock, and their land. The Jews, who merited Divine Protection, were not touched. Only A Being who controls every detail of the world could accomplish such a thing.

"Bachav" demonstrated "*Ein ode milvado*" (Devarim 4:35), that Hashem is The Only Power in the universe. There may be other entities that appear to have their own power (such as the sun), however Hashem controls them all. The plagues of *borod* (hail), *arbeh*, (locusts), and *choshech* (darkness), all blocked out the sun. Also, *makkat bechoros* (the plague of death of the first born) was at night. All of these showed that the sun had no power to stop The Almighty. The other gods of the Mitzrim, the Nile and the sheep were already proven powerless by the previous *makkos*. To sum it up, the *esser makkos* were a big lesson for the world that Hashem exists, He runs the world, and He is the only power.

Kinderlach . . .

We have an easy way to remember these three facts. The first verse of Kriyas Shema that we say every morning and night mentions Hashem's name three times: "Shema Yisrael Hashem Elokeinu Hashem Echad." These three correspond to "datsach," "adash," "b'achav". Datsach - Hashem exists - corresponds to Shema Yisrael Hashem. Adash - Hashem is Mashgiach Prati - that is Elokeinu. B'achav - He is The Only One - refers to Hashem Echad. Remember this every time that you say Kriyas Shema, kinderlach. Watch your love and appreciation of Hashem grow and grow.

(For further explanation, see Sefer Mi'tamei HaShulchan)

והגדת לבנוד

פרשת וארא

שמע ישראל

לב מלך

עשר המכות. סבל עצום למצרים. הם נענשו מידה כנגד מידה על שעינו את עם ישראל בעינויים נוראים כל כך. אך באותה שעה היו לעם ישראל סיבות רבות לשמוח. השעבוד הסתיים, והנוגשים שלהם נענשו כפי המגיע להם. היהודים גם התעשרו ממכירת מים למצרים בזמן מכת דם, וממציאת חפצי הערך של המצרים בזמן מכת חושך. לה' היו סיבות פשוטות שבשלן היכה את המצרים במכות אלה, אך למכות אלה גם משמעויות עמוקות יותר.

נאמר בהגדה של פסח שר' יהודה קבע סימנים למכות: דצ"ך, עד"ש, באח"ב - ראשי התיבות של שמות המכות, מסודרות בקבוצות של שלוש, שלוש וארבע. כל קבוצה של מכות באה ללמד את המצרים ואת עם ישראל לקח חשוב. מכות דצ"ך - דם, צפרדע, כינים - הוכיחו את קיומו של ה'. מכת הדם ביטלה את האמונה ביאור, כאילו הנהר הוא אל. המים שבו הפכו לדם, וכך היאור - וכל אשר בו - מת. הצפרדעים קידשו שם שמיים בכך שקצו לתוך תנורי המצרים, דבר שצפרדע רגילה לא היתה עושה. ואפילו חרטומי מצרים הודו בכך שמכת כינים היא "אצבע אלוקים". שלוש מכות אלו הוכיחו מעבר לכל ספק שאי אפשר להתכחש למציאותו של ה'.

מכות עד"ש הוכיחו את שליטתו של ה' בעולם, ובפרט את השגחתו הפרטית על כל יחיד ויחיד. מכות ערוב, דבר ושחין פגעו רק במצרים, בבהמותיהם ובאדמתם. היהודים, שזכו לשמירתו של ה', לא נפגעו מהם כלל. רק כוח השולט בכל פרט של העולם יכול לעשות הפרדה מעין זו.

מכות באח"ב היו ההתגלמות של "אין עוד מלבדו" (דברים ד', ל"ה) - שה' הוא הכוח היחיד בעולם. יכולים להיות גופים אחרים שנראה לכאורה שיש להם כוח משל עצמם (כמו השמש, לדוגמא), אך ה' שולט בכלם. מכות ברד, ארבה וחושך חצצו בין הארץ לבין השמש, ומכת בכורות היתה בלילה. כל אלה הראו שלשמש אין כוח לעצור את הקב"ה. ולסיכום, עשר המכות באו להראות לכל העולם שה' קיים, שהוא שולט בעולם, ושהוא הכוח היחיד בו.

"מנחם, שמעת את החדשות?"
 "טובות או רעות?"
 "רעב, מחלות, מוות, פגעים, והרס נורא."
 "אוי וי, אפרים. זה נשמע נורא. היכן ומתי קרו כל הדברים האלה?"

"במצרים, לפני שלושת אלפים שנה."
 "אפרים, יש לך חוש הומור מצוין. אני תמיד הנהנה מהבידוחות שלך. לרגע, ממש הצלחת להדאיג אותי. אם כבר העלת את הנושא, אני רוצה לספר לך משהו שלמדתי היום בקשר למכות מצרים."
 "מצוין."

"נסה לתאר לעצמך את מכת צפרדע. הן היו בכל מקום. בבתי, בתנורים, בבטני האנשים. קול קרקורן היה מחרש אזנים. פרעה מלך מצרים, יושב בכל הדרו על כסא מלכותו, לבוש בבגדיו המלכותיים ומוקף בכל שריו ועבדיו. הוא פותח את פיו כדי לדבר, אך קולו לא נשמע. הוא נבלע בקול קרקורן הצפרדעים שבבטנו. אתה מתאר לעצמך את ההשפלה?"
 "זה ודאי היה מאד מביש."

"פרעה קורא למשה ואהרן ומבקש מהם להתפלל לה' כדי שיסיר את הצפרדעים ממנו ומכל ארץ מצרים, ואז ישלח את בני ישראל לעבוד את ה'."
 "נהדר."

"משה ואהרן עשו את חלקם, אולם פרעה לא עשה את חלקו בעסקה."
 "מדוע?"

"משום שה' הכביד את לבו. שוב ושוב, לאחר כל מכה, הכביד ה' את לב פרעה."
 "וכך נהרסה כל מצרים."

"בידוק. שלמה המלך כתב במשלי (כ"א, א'), 'לב מלך ביד ה'. המלך אינו יכול לחשוב רק על עצמו, משום שהחלטותיו נוגעות לכל האנשים. ה' שולט בלבו, ומכוון אותו לקבל החלטות נכונות לגבי כל העם. משום כך הקשה ה' את לב פרעה."

"אבל החלטותיו של פרעה גרמו להרס מצרים."
 "יחז"ל מביאים מספר סיבות לכך. דבר אחד בטוח. היה זה רצון ה' שהיה מבוסס על מעשי מצרים."
 "מנחם, האם זה נכון גם כיום?"
 "כן."

"זה מאד מעודד."
 "למה אתה מתכוון, אפרים?"
 "בימים אלו, נמצא עם ישראל בסכנה גדולה. נראה שגורלנו נתון בידיהם של מספר מנהיגים בעולם. עכשיו אנחנו יודעים שלבם מסור ביד ה'. הוא זה שמכוון אותם."
 "נכון אפרים. אבל הוא עדיין רוצה משהו מאתנו."
 "מה הוא רוצה?"

"שנעבוד אותו בלב שלם. זה מה שהציל אותנו מכל האסונות שוב ושוב. תפילה, תשובה, התחזקות בלימוד התורה, התחזקות בקיום המצוות, ונתינת יותר צדקה. זה מה שאומרים גדולי התורה שלנו."

ילדים יקרים...
 יש לנו דרך קלה לזכור את שלושת העובדות האלה. בפסוק הראשון של קריאת שמע שאנו אומרים מדי בוקר וערב, מזכר שמו של ה' שלוש פעמים: "שמע ישראל, ה' אלוקינו, ה' אחד." שלוש הפעמים האלה מקבילות לדצ"ך, עד"ש ובאח"ב. דצ"ך - ה' קיים - הוא מה שאנו אומרים ב"שמע ישראל, ה'". עד"ש - ה' משיג על כל פרט ופרט - מתבטא ב"אלוקינו". באח"ב - שהוא היחיד מתבטא ב"ה' אחד". זכרו זאת בכל פעם שאתם קוראים קריאת שמע. ואז תוכלו לראות את אהבתכם והערכתכם לה' גוברים מדי יום, עוד ועוד.

ילדים יקרים...
 באו נתרומם את חלקנו כדי לעזור לעם ישראל. נשתדל לעשות דברים בדרך הנכונה. כשאנחנו מתפללים, נשפוך את לבנו ונבקש רחמים. נסו לקיים מצווה חדשה היום, מצווה שלא עשיתם אף פעם. השקיעו קצת יותר מאמץ בלימוד התורה וקצת יותר כסף בקופת הצדקה. מי יודע? אולי המצווה שלכם תריח זו שתטה את כף המאזנים ותרכך את לב המלך.

(להסבר נוסף, עיינו בספר "מטעמי השולחן.")